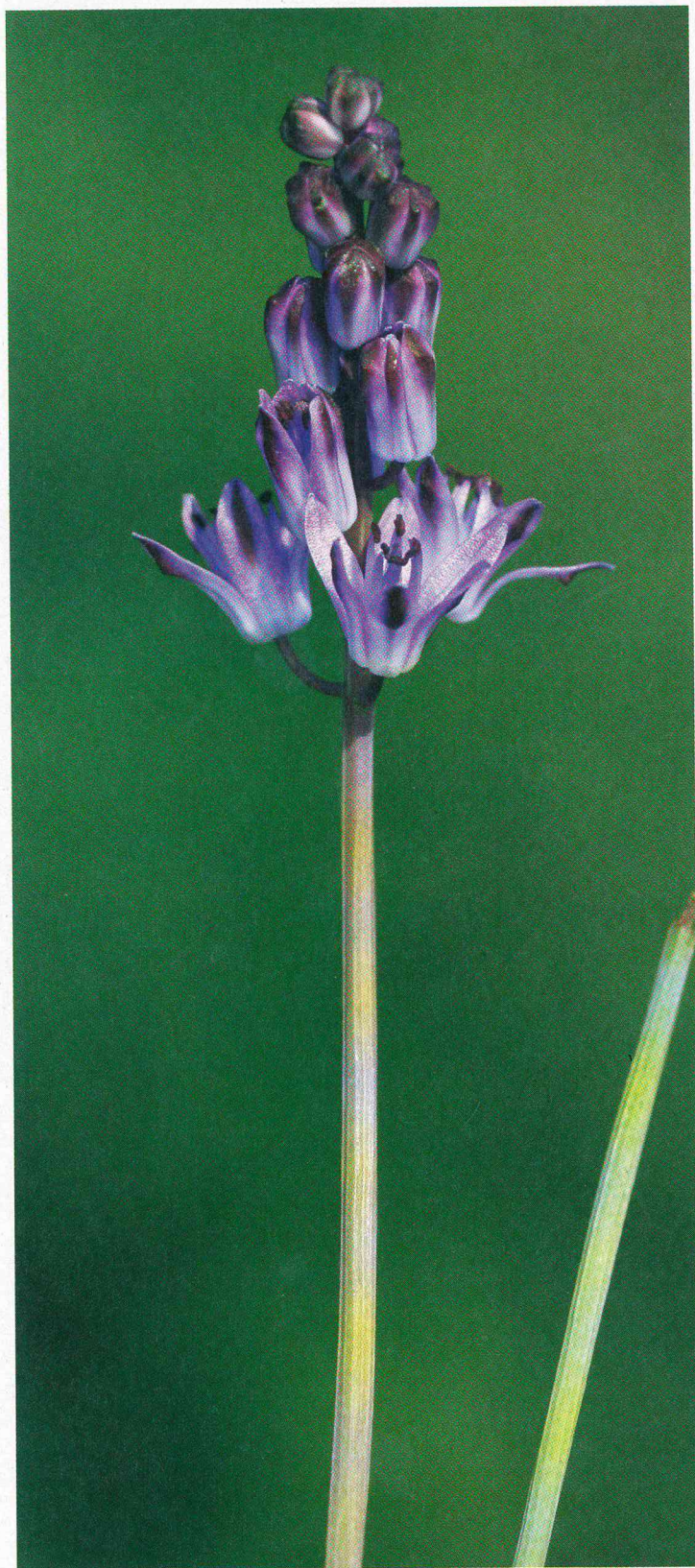

Nežna lepotička, ko druge odcvetijo

Besedilo in
fotografije: dr. Jože
Bovcon in mag.
Blanka Ravnjak

Ob prevešanju
poletja v
zgodnjo jesen
nas narava že
začne bogatiti s
plodovi, zato smo
ljubitelji cvetja vedno

veseli, če med jesenskimi barvami najdemo še vedno
kaj cvetočega. V zgodnji jeseni lahko tako v skoraj
popolnoma suhi travi ponekod na kraških travnikih
opazimo drobna socvetja z modro vijoličastimi
zvezdastimi cvetovi istrske osrečnice (*Prospero elisae*
Speta). Na vrhuncu vegetacijske sezone preostalih
rastlinskih vrst bi verjetno ostala popolnoma prezrta.
A jeseni, ko lahko tu in tam opazimo le pocvitanje
kakšne druge rastlinske vrste, istrska osrečnica zasije
v svoji skromni lepoti.

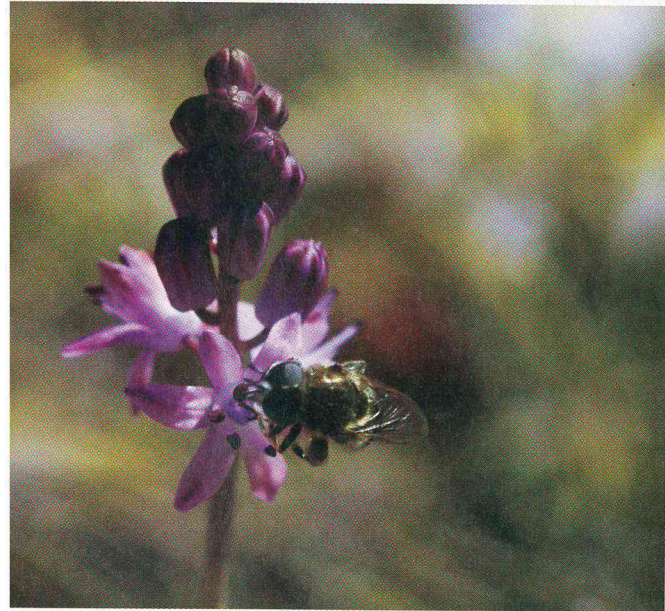
Istrska osrečnica je tipična predstavnica čebulnic. Te so značilne za sredozemski bazen, seveda pa segajo tudi malo izven. Še bolj značilno zanje pa je, da cvetijo zgodaj spomladi ali jeseni. Ravno istrska osrečnica spada med jesensko cvetoče vrste. Teh v Sloveniji ni ravno veliko, saj nimamo čisto pravega sredozemskega podnebja. Je torej ena izmed redkih, ki to lastnost pri nas ohranja, in je hkrati zastopnica prave sredozemske flore. Da je res tako, kažejo tudi njena rastišča. V Sloveniji raste na najtoplejših območjih submediteranskega dela, na apnencu, ob obali, na Krasu ali samo na toplem Komenskem Krasu.

Že Scopoli v svojem delu *Flora Carniolica*, drugi izdaji iz leta 1772, navaja vrsto *Anthericum autumnale*, pod katero je kot staro ime zapisan rod *Scilla* s še veliko drugimi opisnimi imeni. Navaja jo za avstrijsko Primorje. V današnjem času je bila nato najprej opisana z imenom *Scilla autumnalis*, kjer je že njeno vrstno ime nakazovalo na njeno cvetenje v jesenskem času (*autumnalis* – jesenska). Pozneje pa so jo prestavili v svoj rod *Prospero*, kar nakazuje, da je vseeno malo drugačna od drugih morskih čebulic.

ZASIJE,

prvotno uvrščanje v rod kosmuljkov (*Anthericum*) ne preseneča liko, saj je tudi kosmuljek pozno cvetoča rastlinska vrsta z rav- z zvezdastimi cvetovi, a bele barve. Prav tako je tudi kosmuljek t zelo nežna rastlina. Prav zaradi prisotnosti čebulice pri istrski i pa je bila ta pozneje pravilneje uvrščena med morske čebulice. no socvetje bolj spominja na morske čebulice kot pa na rod kor- r. A zaradi še nekaterih svojih posebnosti ji danes torej pripada rod *Prospero* (osrečnica).

a je zelo nežna. Nekoč je rasla na nekdanjem otoku – Izoli, a nizacija od tam izrinila in videti je bilo, da je rastlina izginila. o jo našli na nekaj otokih apnenca v slovenski Istri in še na to- nenskem Krasu. Na omenjenih rastiščih je lahko v jesenskem lo vroče ali pa tudi hladno in deževno. Takšnim okoljskim om se je osrečnica zelo preprosto prilagodila. Cvetovi se v so- pirajo od spodaj navzgor. Odpre se le nekaj cvetov na dan, tako a kar nekaj časa cveti in ima vsaj nekaj cvetov možnost, da se oplodi. Navadno je opaziti le nekaj semenskih kapsul – glavic, zvijejo semena. Navadno so nekje v sredini socvetja. Glede na ocvetja in število cvetov bi jih pričakovali bistveno več, ampak e razmere med cvetenjem že zelo spremenljive. Premočan dež e k tlom, premočna toplota pa nežne cvetove čez dan zažge. V nerih ni opraitve in ne uspejo se razviti semena.

rske osrečnice so trakasti in nežni. So zelo podobni travi, zato ca slabo vidna med suhimi travnimi bilkami. Ob masovnem a je njena modro vijoličasta nežnost tako vpadljiva, da se je do cvetij treba spoštljivo skloniti.

ovensko ime, ki ga je dobila ob prehodu v drug rod, jo zelo do- uje. Tudi pridevek istrska ji zelo ustreza. V tistem skromnem tople Istre je najbolj masovna, drugje pa jo komaj zagledamo. je v naravi doma le v toplem Sredozemlju, ji lahko mesto na- udi na domačem vrtu. Pomembno je, da ji poiščemo tople, dobro odcedne koticke, tako pa bo na domačem vrtu zelo stritev jesenskih dni, ko se še kako razveselimo vsega tistega ga cvetja. Glede na to, da je čebulnica, lahko raste tam, kjer so in poleti rasle druge rastlinske vrste, ki jim jeseni nadzemni žnejo propadati. S svojo nežnostjo nas bo v jesenskem soncu resenečala in razveseljevala.

Vabljeni v Botanični vrt Univerze v Ljubljani, ki je v avgustu odprt vsak dan od 7.00 do 19.00, v septembru do 20.00, rastlinjak pa od 10.00 do 19.00.

Več informacij na www.botanicni-vrt.si